

Vilhjálmur Sigurjónsson rennismiðameistari:

Gætið að

Þótt trérennismiðin sé einatt hin mesta skemmtun má ekki gleyma því að henni fylgja nokkrar hættur, sem sumar hverjar geta verið stórvarasamar ef viðeigandi aðgát er ekki höfð í heiðri. Hér á eftir verður imprað á nokkrum hættum sem alltaf verður að huga að.

Höggskaðar

Það sem hér eru kallaðir höggskaðar eru allar þær hættur sem stafa af því ef 'fljúgandi furðuhlutur' lendir á rennismiðnum við vinnu sína. Þar er fyrst og fremst um það að ræða ef hlutir losna úr festingum meðan á rennsli stendur eða ef hluturinn sem verið er að renna brotnar og hluti hans flýgur út í loftið. Þá verður einnig að taka með spænina sjálfa sem þyrlast út í loftið við rennsli og geta skaðað augu. Þá er til í dæminu að rennijárnin séu nánast hrifsuð úr höndum smiðsins og ef óheppnin er með geta þau lamið harkalega.

Það sem er til ráða gagnvart ofantöldu er ýmislegt, og reyndar svo áhrifa-rikt að slys eru afar fátíð ef rétt er að farið. Í fyrsta lagi þarf að standa rétt við rennibekkin, hafa líkamann utan hættusvæðis eins og kostur er þannig að ef eitthvað flýgur af stað lendi það annarsstaðar en á smiðnum.

Takið eftir því hvernig rennismiðurinn stendur við bekkinn. Þótt skálin losni úr er hann utan kastgeirans og því er ekki teljandi hætta á ferðum.

Í öðru lagi þarf að huga vel að því hvernig stykkið sem verið er að renna er fest í bekkinn. Ekki má vera of mikið kast á hlutum og er það hættulegra eftir því sem rennibekkurinn snýst hraðar. Patrónur þarf að herða vel, en þó ekki svo að þær merji og brjóti viðfangsefnið. Stubbar sem spennt er á verða að vera með hæfilegu þvermáli fyrir patrónuna og skrufpatrónur ætti ekki að nota í endatré nema með sérstakri aðgát.

Hlífðargleraugu eða hjálmur eru sjálfsagðir við alla vinnu við rennibekkin ef standa þarf í kastgeira hlutarins sem verið er að renna. Undirritaður hefur lent í því að stór skál úr beyki brotnaði í rennsli, með háum hvelli og gerðist það þegar engin átök áttu sér stað með rennijárninu. Greinilegt var við skoðun eftir á að sprunga var í efninu og þegar nægilega mikið hafði verið rennt af því dugði örlítill snering til að hjálpa miðflóttaaflinu að kljúfa bitann af. Búturinn lennti á milli augna minna af þó nokkru afli og þetta var svo óvænt að ég missti jafnvægið og vissi næst af mér sitjandi á spónahrúgunni á gólfinu. Hins vegar varð ekkert slys við þetta, góð hlífðargleraugu tóku allt högið á sig.

Sjálfsagt er að venja sig frá upphafi á notkun viðeigandi varna og verður það þá ósjálfráður vani, en til þess þurfa öryggisgleraugu að vera þægileg og sitja vel. Slíkir gripir kosta ekki mikið meira en þúsund krónur og eru þá úr sérstöku harðplasti sem er gert til að taka við höggi.

Þeir sem nota gleraugu verða að nota annarskonar hlífur, þá gagnast stór hlífðargleraugu sem minna á kafargleraugu. Sumum finnast þau ekki þægileg og þá er hægt að nota skermhlífur sem eru fyrir öllu andlitinu og sitja á ennisgjörð. Þannig hlíf ættu allir trérennismiðir hvort eð er að eiga til þess að nota við smergelið.

Ein er sú hætta að patrónan eða viðfangsefnið slái í rennismiðinn eða það sem er enn hættulegra, grípi í fatnaðinn og þá getur farið illa. Allur fatnaður þarf að vera við hæfi, ermar ekki of síðar og víðar; fatnaður má ekki vera

Einföld hjálmgrima getur gefið mikið öryggi. Ekki ætti að vinna við smergel án hennar!

flaksandi eða óbundið belti lafandi framan á vinnuslopp. Sumir nota sérstakar flíkur við rennslið, sem eru hnepptar að aftan og með háu hnepptu hálsmáli til að spæirnir fari ekki niður með því. Aðrir nota ódýra þunna málarasamfestinga úr sterkum pappírstrefjum, þeir fást í byggingavöruverslunum, og duga nokkuð en eru ekki gerðir fyrir þvott, heldur er hent þegar þeir eru orðnir of skítugir. Slíkar flíkur eru góðar, en ekki nauðsynlegar ef gætt er að ermum.

Úr, skartgripi og hringa ættu rennismiðir ekki að hafa við iðju sína af öruggisástæðum.

Lungnaskaðar og ofnæmi

Það eru fleiri hættur við rennibekkin en höggskaðvaldar og geta þær verið varasamari vegna þess að þær eru ekki eins sýnilegar. Þar er fyrst til að taka ryk sem myndast við þússun. Ryk margra viðartegunda er þess eðlis að það getur valdið lungnasköðum, þembu, asma og ofnæmi. Algengar ertandi viðartegundir eru t.d. Oregonpine og sedrusviður. Einnig getur ýmislegt leynst í viðinum sem leysist úr læðingi við rennslið og eru sveppir og mygla dæmi um slíkar hættur. Þótt sveppplitaður viður sé fallegur getur hann verið varasamur, jafnvel lífshættulegur sumum.

Þá verður að nefna yfirborðsefnin, í sumum þeirra eru hættuleg rokgyjörn efni, sem geta verið varasöm og er rétt að huga vel að umhverfisáhrifum allra efna sem notuð eru.

Filtgríma með plastneti, loftventli og tvöfaldri teygju.

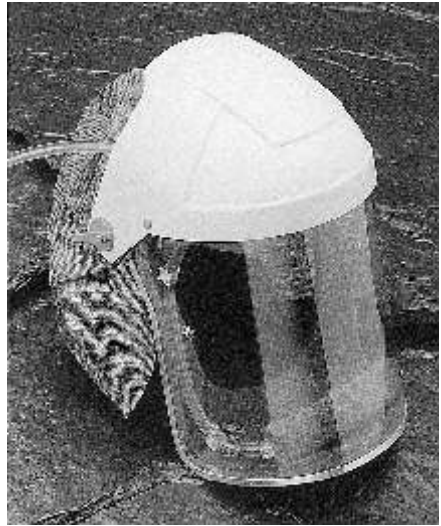
Það er nokkuð einstaklingsbundið hve næmir menn eru fyrir svona ertingu sem að framan greinir, og ekki er að marka þótt menn verði ekki strax varir við einkennin, þolið getur minnkað og ofnæmi byggst upp með endurteknu áreiti. Það er rétt að menn varist þær viðartegundir sem erta, fyrstu einkenni eru oftast í augum, þau þrútna og verða rauð, en síðan segir nefið til sín, fyrst hnerri og síðan nefrennsli. Verði slíks vart ættu menn að leggja kapp á að finna út hvað veldur ertingunni og setja það efni svo tafarlaust á bannlista á sínu vinnusvæði.

Góð loftræsting er nauðsynleg til að minnka ryk og kusk, hreinsið verkstæðið reglulega og þvoið gólfið af og til ef hægt er. Ryksugur eru oft til mikilla bóta, einnig spónsugur, en þær verður að umgangast með aðgát því þær eru flestar þess eðlis að blása finasta rykinu aftur út í loftið út um taupokann sem er á þeim.

Notið rykgrímur fyrir vitin við alla vinnu sem rykar. Pappírsgrímur með vír sem er beyglaður yfir nefið eru ekki góðar nema í neyð. Þær falla of illa til að gera gagn. Vandaðri filtgrímur eru peninganna virði, einnaota gríma kostar um 50 kr. en filtgríma með plastneti, tvöfaldri teygju og loftventli kostar þó ekki nema 3-500 kr. og endast margfalt á við hinar. Loftventillinn er mikilvægur því það er ekki bara að gríman rakamettast ekki sem veldur því að hún stíflast heldur einnig það að sé maður með gleraugu hindrar hann að hvímeið móða setjist á þau eins og ævinlega gerist með pappírsgrímum.

Séu menn viðkvæmir fyrir ryki er vandaður hjálmur með síu og loftblæstri fyllilega peninganna virði þótt dýrir séu. Þeir kosta 10-30.000 og eru ýmist til með innbyggðri rafhlöðuknúnni loftdælu eða með þrýstiminnkara til að tengja við loftslöngu. Hægum loftblæstri er stöðugt dælt inn í grímuna og andar hún því út um þar til gerð göt. Þessar grímur eru með þéttingu að andliti og hálsi og verður þetta til þess að inni í henni myndast örlítill yfirþrýstingur sem hindrar allt ryk í að leita inn í hana um glufur. Þá hindrar loftstreymið einnig alla móðu, sem menn kannast við af hjálmgrímum. Þessir hjálmur eru svo rúmíir að gleraugu eru ekki til trafala í þeim.

Það er mikil ánægja fólgin í því að skapa fallega hluti í rennibekk. Menn ættu því að gæta að því að með hæfilegri aðgát getur sú ánægja enst mönnum í áratugi.

Vandaður hjálmur með loftslöngu.

Aðrar tegundir hafa innbyggða loftdælu